

Το γεγονός ότι *Όλο το φως που δεν μπορούμε να δούμε* ανήκει στην κατηγορία των μπεστ σέλερ δεν σημαίνει ότι είναι ευτελής. Κάθε άλλο. Έχει ατμόσφαιρα, τρυφερότητα, αισιόδοξο μήνυμα και μπόλικο σασπένς.

Ένα βιβλίο ευπρόσωπης φυγής

■ ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΤΖΙΑΝΤΖΗ

Το μυθιστόρημα *Όλο το φως που δεν μπορούμε να δούμε* του αμερικανού συγγραφέα Άντονι Ντορ είναι ένα διεθνές μπεστ σέλερ, ενώ και στην Ελλάδα πηγαίνει πολύ καλά στις πωλήσεις (εκδ. Πατάκη, μτφρ. Νίνα Μπούρη). Και το αξίζει. Όπως αξίζει να αναρωτηθούμε ποιοι είναι οι λόγοι της επιτυχίας του, πέρα από τους αυτόνομους, δηλαδή την αφηγηματική άνεση, την πολύχρονη κοπιαστική έρευνα, τη στέρεη δομή.

Η ιστορία εκτυλίσσεται στα χρόνια του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου, ενώ ο τόπος είναι η Ευρώπη: το Παρίσι, η κωμόπολη Σαιν Μαλό, το Βερολίνο, μια μικρή πόλη ανθρακωρύχων στη Γερμανία, η κατεχόμενη από τους ναζί Σοβιετική Ένωση. Δύο ορφανά παιδιά, δύο έφηβοι είναι τα κύρια πρόσωπα του βιβλίου: η Μαρί, μια τυφλή Γαλλιδούλα και ο λίγο μεγαλύτερός της Βέρνερ, που υπηρετεί στο χιτλερικό στρατό. Και οι δύο έχουν ένα ιδιαίτερο ταλέντο, επίκτητο η μία, φυσικό ο άλλος: χάρη στις μακέτες που της έχει κατασκευάσει ο πατέρα της, το τυφλό κοριτσάκι «βλέπει» τη γειτονιά όπου μένει, μετρά με τα βήματα επακριβώς τις αποστάσεις και, όχι μόνο κυκλοφορεί μόνη της παντού, αλλά συμμετέχει στην Αντίσταση μεταφέροντας σημειώματα κρυμμένα μέσα σε φραντζόλες ψωμί. Το αγόρι είναι ένας ιδιοφυής ερασιτέχνης ραδιοτεχνίτης που, με την κατάλληλη εκπαίδευση, εξελίσσεται σε άσο στον εντοπισμό παράνομων πομπών κι έτσι προσφέρει πολύτιμες υπηρεσίες στο Τρίτο Ράιχ.

Ο τρίτος πρωταγωνιστής του βιβλίου είναι η περιτειχισμένη πόλη Σαιν Μαλό της Βρετανίας όπου έχει βρει καταφύγιο το κορίτσι, στο σπίτι του ηλικιωμένου θεού της. Η αρχιτεκτονική των κατοικιών, τα μεσαιωνικά τείχη, η παλίσροια και η άμπωτη, τα στρείδια και οι θαλασσινές σπηλιές: όλα παίζουν ρόλο στην πλοκή. Ο κόσμος που χτίζει ο συγγραφέας δεν είναι ένα απρόσωπο σκηνικό: έχει αλμύρα και υγρασία, φως και σκοτάδι. Το βιβλίο μοιάζει με ταινία κα-

θώς, εκτός από την αναμενόμενη τελική συνάντηση των δύο εφήβων, υπάρχει και ένας κρυμμένος θησαυρός (ένα

μπών από το μακρινό Σαιν Μαλό που ακούει κρυφά ο μικρός Βέρνερ στη Γερμανία χάρη σε ένα ραδιόφωνο που έχει επισκευάσει και μια αυτοσχέδια κεραία.

Με λίγα λόγια, το βιβλίο αυτό, που πέρυσι τιμήθηκε με το Βραβείο Πούλιτζερ, έχει όλα τα συστατικά της επιτυχίας: γερές δόσεις παιδικής αθωότητας, τη μαύρη σκιά του φασισμού, το κυνήγι ενός θησαυρού και τον πολεοδομικό και αρχιτεκτονικό εξωτισμό μιας ιστορικής πόλης. Ταυτόχρονα, μεταφέρει ένα εύληπτο μήνυμα: τη δύναμη του ανθρώπου να υπερβαίνει την αναπηρία, την ορφάνια, το φόβο. Στα χέρια ενός σκηνοθέτη σαν τον Σπίλμπεργκ, θα μπορούσε να αποτελέσει την πρώτη ύλη για ένα κινηματογραφικό παραμύθι πρώτης γραμμής. (Ηδη η 20th Century Fox έχει αγοράσει τα δικαιώματα για τη μεταφορά του βιβλίου σε ταινία).

Το γεγονός ότι το βιβλίο ανήκει στην κατηγορία των μπεστ σέλερ δεν σημαίνει ότι είναι ευτελής. Κάθε άλλο. Είναι μελό, όμως δεν παίζει σαδιστικά με το συναίσθημα του αναγνώστη. Η τρυφερότητα, που ούτως ή άλλως αναδύει, μπορεί να είναι τεχνητή, όμως δεν είναι γλυκερή. Και ίσως ένας πιο εύστοχος, λιγότερο μακροσκελής τίτλος στα ελληνικά θα ήταν «Το φως που δεν βλέπουμε».

Ας μη γυρέψουμε λεπτές ψυχολογικές αποχρώσεις ή μια διεισδυτική πολιτική ανάλυση του ναζισμού ή της Αντίστασης. Μάλιστα, σε κάποιες σελίδες θα διακρίνουμε μια τάση εξομίωσης της αγριότητας του χιτλερικού και του σοβιετικού στρατού, του τύπου «όλοι ίδιοι είναι». Ένα παραμύθι για ενήλικες είναι το *Όλο το φως...*, στην παράδοση των μεγάλων αφηγήσεων που αγγίζουν κάθε προκατάληπτο αναγνώστη. Ένας Χάρι Πότερ για μεγάλους; Όχι ακριβώς, αφού εδώ η μαγεία είναι κατασκευασμένη με υλικά της πραγματικότητας, της Ιστορίας. Δεν είναι ένα λογοτεχνικό αριστούργημα, αλλά μας υπόσχεται αρκετές ώρες αναγνωστικής τέρψης. Κι αυτό, ιδίως στη ζόρικη και γκρίζα εποχή μας, δεν είναι λίγο.

✓ Ιδανικό να το διαβάζεις, κουκουλωμένος με κουβέρτες, χωρίς καλοριφέρ, μια χειμωνιάτικη νύχτα με βροχή

πολύτιμο πετράδι από το Μουσείο Φυσικής Ιστορίας του Παρισιού) και ένας αμείλικτος ναζι κυνηγός του. Το κυνήγι, που γίνεται καταδίωξη, δημιουργεί ένα πειστικό κλίμα κινηματογραφικού σασπένς. Επιπλέον, σε μια εποχή αποθέωσης των ψηφιακών Μέσων και της ιντερνετικής επικοινωνίας, το βιβλίο αυτό έρχεται να μας θυμίσει τη γοητεία και τη δύναμη του ραδιοφώνου, των εκπο-